

ինդիք վարմունքն ալ, մանաւանդ բարձրագոյն իշխանութեանց միշտ պատրաստակամ հպատակութեամբ փայլած. վասն որոյ եւ Սրբազան Բաշապետեան Մեծին Գլխորդին Սպետութեան շքանշանով մեծարուած է (1867ին): Այս նշանաւոր անձին նկարագիրն է միշտ անդրդուելի վստահութիւն ի նախահամութիւն անդր, անլորդողդ եւ արդարասէր գնացք, կորովալից յարատեւութիւն

եւ հանգարտ բնաւորութիւն, որով ոչ միայն կարնոյ բոլոր նուազակաց եւ Չորրորդ բանակին սպարապետաց եւ համարէն պաշտօնէից, այլ նաեւ բովանդակ հասարակութեան եւ արտաքին տերութեանց հիւպատոսաց սերն ու համակրանքն յինքն ձգած է: Իւր այս բարձրութեան արժանի է իւր զիւրամատչելի բնութիւնն՝ որով իւր հայր կաթողնոց հոգակուած է առ հասարակ, ոչ միայն ազգայնոց, եւ քաղաքացաց, այլ նաեւ օտարաց

խիչ: Այս արժանեաց ի վարձատրութիւն ընդունած է Պարսից տերութենէն նախ Չորրորդ եւ ապա Երրորդ աստիճանի Արեւու եւ Աբխեզ (Շխրէ-խաւիշ) շքանշաններն: —

Վիլար գիտնալով Գր. Էֆ. Զապանեան՝ որ ծնողաց իրենց զաւակաց թողլու ամենամեծ ժառանգութիւնն է լաւ դաստիարակութիւնը՝ 1889 ՆՅ. 26ին արձակուրդով կը տանի իւր կրտսեր որդին Ալեքսանն ի Պէլյուք Թիւսեսեանց հա-

մալտրանն կը յանձնէ: Այս առթիւ յայց կ'ելլէ ի սուրբ Երկիրն, եւ կ'անցնի ընդ Եգիպտոս ուր արեւունական Բաթիէր Ղազի Աճաւ Մուխթար Փաշայէն մեծաւ շքով կը հիւրընկալուի, եւ ի Կ. Պոլսի Բրձ. Մեծ-Եպարքոսէն, ինչպէս նաեւ յայլ պաշտօնէից պատուադիր ընդունելութիւն գտնելով՝ Մեծօրհնէի Երրորդ աստիճանի շքանշանով մեծարուած կը դառնայ ի կենդանա-

վայրն, ի գլուխ իւր պաշտօնին:

Գրեգոր Էֆ. բաց ի մայրենի լեզուէն գիտէ շափաւոր գաղղիերէն եւ քաջ տաճկերէն, որով պաշտօնական մեղմել ըրած ատենաբանութիւնն շատ նշանաւոր եղած են միշտ: Իւր հասուն հասակն, բազմամեայ փորձառութիւնն, եւ աշխոյժ գործունէութիւնն եւս մեծագոյն արդիւնքներ կը խոստանան:

Համին Երկնք իւր օրերն երկարել եւ ստաղն պայծառագոյն ընել յօգուտ Պետութեան եւ ազգիս: *

ԳՐԻԳՈՐ ԷՓ. ՇԱԳԱՆԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ԱՅԳՈՍԵՆ ՀՐԱՅՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ 1889 ՅԱՐԻՑՑ
Բ. ԵՆՐԻՊԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

(Ըրուակութիւնն է- Գր.)

25. ЗѢЛИНСКИЙ, С. П. Объяснительный словарь татарскихъ, грузинскихъ и армянскихъ словъ. Тифли, 1889. VIII. 165 pp. 4°.

[Ս. Պ. Սելեն-Կ. — Մեկնողական Բառարկը Թաթար, վերան հաջ բառերը (որ էլ գտնուին կով. լեզուին արդեն) զիջակական տեսակետից կարգավորված քննարկման համար հուսարևած ժողովածուի մէջ] — Բնագր. Մարտ. 1890 թ. 6.]

26. GUIDI IGNAZIO — La cronica siriana di Michele I. Note Miscelanea, Roma, 1889.

[Կալեթի. — Միջակել ասորաց ժամանակագրութիւնը. — Բնագր. Արտ. Բ. Տարի. Բ. Գիրք, էջ 116 հեւ. — Բաղնիկ. 1889, Հոկտ. էջ 319—321.]

27. HAHN G. — Die Völker des Kaukasus. Ausland, 1889, Nr. 12, էջ 226—229.

[Հոկտ. — Ասիական պատերազմ. — Բնագր. Հոկտ. Ա. 1889, թ. 11.]

28. HANUSZ JOHANN — Beiträge zur armenischen Dialectologie. WZKM, III, 1, S. 38—50. (Այլ բոլոր նաև առանձին յայտող աղբյուրով)

29. — — Lautlehre der polnisch-armenischen Mundart von Kuty in Galizien. Wien, 1889, 94 S. — Հայաստանի թիւն լեզուի քարտուղի Գալիցիայի Հայոց. — Բնագր. Ա. 1890, թ. 2.]

30. HIPPIUS, A. J. — Վիճակագրական տախտակներ. Արցախի կամ Գրգուրի նահանգաց. Գաղութնով մէ (Ա. Ս. Սելենիկի և Ա. Կ. Արտ. մեկն.) ՏԺ. 1889. 14 էջ և 12 տախտակ, (առանձին է.)

31. HÜBSCHMANN, H. — Über die persische Verwandeltheith. ZDMG, XLIII, 2, S. 308—312.

[Հոկտ. — Հ. — Արցախացի Հեա առանձին նախ. Պարսկական սովորութիւնը (բառ հայ պատմ. զրոյց)]

32. Կ. — [Առանձին ժողովրդագրութեան Զանգնա. ժողով. — Եղիշտերի թուղթի նահանգը. — Կարտ. եր. Կրկ. ՏԺ. 1888—1889 V, VII, 475, 20, 56 էջ. և 294 էջ. 80. [առանձին է.]

33. Каспаровскій домъ для пріюта бѣдныхъ Армянъ въ Москвѣ. Մոսկով, 1889.

34. КОВАЛЕВСКІЙ, Е. П., и Е. С. МАРКОВЪ, — На горахъ Арагатскихъ. Մոսկով, 1889. 316 էջ.

[Գ. Կալեթի. — Կ. Ս. Սելեն-Կ. — Արարատ լեռան վրան. Բնագր. Արտ. Բ. Տարի. Բ. Գիրք. Մարտ, 1889, թ. 3.]

35. LAGARDE P. — Kleinigkeiten. Göttingen, 1889, 16 S.

[Արտ. Բ. — Մանրակարգ (մեկնութիւնը քանի մը հայ եւ սլ. բառերով.) Բնագր. Հոկտ. Ա. 1889, թ. 8.]

36. LEIST, ARTHUR — Die Volksänger in Vorderasien. Mag. Litt. In- und Ausl. 1889, Nr. 17, S. 265—268.

[Սելեն-Կ. — Զառակալողական Ասորի (հայ) ժողովրդական երգիչները.]

— — Armenische Lyrik. Mag. Litt. In- und Ausl. 1889 N. 12, S. 183—186.

[Նշու. — Հայական քարտուղի թիւն.]

37. MARKOFF, E. — Eine Besteigung des grossen Ararat. Ausl. 1889, Nr. 13, S. 244—9.

[Մարտ. Ե. — Եւթ մի մեծ Արարատ.]

38. MARR, N. — Արեւիկանի Դոմի-Կ. Մարտ. հրատարակութեան վրայ ի թերթին Sapiski Vostochno otdelenija Imp. Russkago archeologičeskago Obščestva, IV, էջ 414—416 և 467.

39. MARTIN, J. P. P. — Les origines de l'église d'Edesse Paris, 1889, 158 pp. 80.

[Մարտ. Գ. Փ. — Եղիշտի կենդանի սկզբնաղբյուրի թիւն (Արարատ. զրոյց)]

40. MENEVISCHIAN, P. G. — Faustus von Byzana und Dr. Lauer's deutsche Übersetzung, WZKM, III, 1, S. 61—68.

[Հ. Գ. Մարտիկ. — Փառստու Բուզանդ և Առաւելի գերմաներէն թարգմանութիւնը.]

41. MORGAN (de) J. — Mission scientifique au Caucase. T. I. Les premiers Ages des métaux dans l'Arménie russe. T. II. Recherches sur les origines des peuples du Caucase, Paris, 1889, 231 և 305 էջ (պատ. կերէր. տախտակներ եւն.)

[Մարտ. Գ. — Ուսումնական նախադարձարդ. թիւն մի կապուած. Հար. Ա. Միտաղցի առաջին զարկի Բ. Ռուսահայաստան. Հար. Բ. Բնութիւնը կովկասի ազգաց սկզբնաղբյուրի թիւն նկատմամբ. — Բնագր. Մարտ, 1890.]

42. — — Note sur l'usage du système pondéral assyrien dans l'Arménie russe, à l'époque préhistorique Rev. arch. XIV, pp. 177—187.

[Նշու. — Ասորեստանից կէրի Բ. Ռուսահայաստան նախապատմական ժամանակներէն.]

43. MORTILET E. — Rites et usages funéraires. Illustrations des tombes, VIII. Rev. trad. pop. IV, 11, p. 566.

[Մարտիկ. Կ. — Եւթարկաւորութեան սովորութիւնը (Բ. Հայաստան.)]

44. MÜLLER, F. — Notiz. WZKM, III, 3, S. 201. [Մարտիկ. Փ. — Գիտաղբյուրի մէ (Բուզանդից գերմաներէն թարգմանութեան քննարկման առթիւ.)]

45. Раффи — Бунд-таравани (Թրք. առանձին է.) ՏԺ. 1889. 14 էջ և 12 տախտակ, (առանձին է.)

46. RAMSES — Le couvent des Arméniens à Venise. Nouv. Rev. 15. Nov. pp. 225—235.

[Ռուսի. — Վենետիկ (Ս. Պաշտուր.) Հայոց վանք.]

47. O'REILLY, BERNARD — Old Christians in Armenia. Sun. (N. Y.) 1889, Feb. 10.

[Օրէնտ. — Հին քրիստոնէական Բ. Հայաստան.]

48. ROLIN-JACQUEMYNS, G. — l'Arménie et les Arméniens. Rev. droit internat. XXI, 3, 4, pp. 291—353.

[Ռուսի. Փ. — Հայաստան և Հայոց.]

49. SEIDLITZ, de N. — The province of Elizavetopol. Scott. geogr. Mag. V, 7, pp. 368—370.

[Սելեն-Կ. — Գանձակ գաւառը.]

50. — — Armenische Sprichwörter und Räthsel. Ausland, 1889, Nr. 41, S. 607—609.

[Նշու. — Հայ առանձին եւ առեգնականներ. Բնագր. Հոկտ. Ա. 1890, թ. 5.]

51. SPILLMANN, JOS. — Durch Asien Freiburg in Breisgau, 1889, IX, 388. 80.

[Հիւսիս. — Զննարարարդութիւն յԱսի. Բնագր. Հոկտ. Ա. 1890, թ. 4.]

52. TEZA, E. — Quali parti della Divina Commedia fossero tradotte in armeno. Gi. soc. as. it. III, pp. 154—158.

[Գիտ. — Թե (Գանդի) Աստուածային կառու. կերպութեան որ մասերը հայերէն թարգմանուած են.]

53. WLISLOCKI, HEINRICH — Parabelle zu einem afrikanischen Märchen. Z. f. vergl. Litt. Neue Folge, II 6. S. 449—451.

[Այլու. — Զուգակցի. արիւնիկան առաջին մէ. — Բնագր. Հոկտ. Ա. 1890, թ. 6.]

54. — — Märchen der Siebenbürger Armenier. Z. f. Volkskunde, II, 1. S. 24—28.

[Նշու. — Դաւանիկանից Հայոց վեցեր.]

55. WÜNSCH, JOS. — Das Quellgebiet des östlichen Tigrisarmes. Petermann's Mitth. 1889, Nr. 5. S. 115—119. Nr. 6. S. 139—41, 40.

[Զ. Վիսի. — Տիգրիսի արեւելեան բազկին արբերակներ. Թրք. Բնագր. Հոկտ. Ա. 1889, թ. 11 և 12.]

56. — — Wan, Ein Kleinasiatisches Städtebild. Österr. Monatschrift für den Orient, 1889, S. 73—78.

[Նշու. — Վան, Փոքր Ասորի քաղաքաց պատ. կեր.]